

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

SKRIVELSE
2025-11-27

Ärendenummer:
NV-06417-24

Kommunala pilotprojekt för planering av ny kärnkraft

Redovisning av Naturvårdsverkets regeringsuppdrag
att utveckla planeringsförutsättningar och arbetssätt
med tillståndprocesser för etablering av ny kärnkraft

Innehåll

SAMMANFATTNING	3
1. UPPDRAGET OCH DESS GENOMFÖRANDE	4
1.1 Uppdraget	4
1.2 Genomförandet.....	4
2. KRAV PÅ OCH BEDÖMNING AV ANSÖKNINGAR	6
2.1 Vad kommuner har kunnat söka bidrag för.....	6
2.2 Naturvårdsverkets urval av ansökningar	6
2.3 Redovisning av resultat och erfarenheter	7
3. INKOMNA OCH BEVILJADE ANSÖKNINGAR OM BIDRAG	8
3.1 Första ansökningsomgången	8
3.2 Andra ansökningsomgången.....	8
3.3 Använda medel och bidrag som ska återbetalas.....	9
4. SAMORDNING, SAMVERKAN OCH KUNSKAPSSPRIDNING	10
4.1 Konferens med grundläggande information och tidiga erfarenheter	10
4.2 Konferens i Oskarshamn.....	10
4.3 Slutkonferens för pilotprojekten.....	11
5. RESULTAT OCH ERFARENHETER FRÅN PILOTPROJEKTEN	12
5.1 Inriktningen för kommunernas pilotprojekt	12
5.2 Legala och praktiska hinder som kommunerna identifierat	23

Sammanfattning

I skrivelsen redovisas Naturvårdsverkets regeringsuppdrag ”Utveckla planeringsförutsättningar och arbetssätt med tillståndsprocesser för etablering av ny kärnkraft”.

Naturvårdsverket har under åren 2024 och 2025 finansierat och samordnat kommunala pilotprojekt som syftat till att förbättra beredskapen inom kommunerna för att hantera processerna för ny kärnkraft. 13 kommuner ansökte om och beviljades bidrag på sammantaget ca 15 miljoner kronor för att bedriva sådana projekt.

I skrivelsen beskrivs översiktligt inriktningen för kommunernas projekt och de samordnande aktiviteter som Naturvårdsverket genomfört under uppdragets gång. Vid ett flertal konferenser har kommunerna haft möjlighet att få information och utbyta erfarenheter med varandra, liksom med berörda statliga myndigheter och andra aktörer inom området.

Naturvårdsverket lämnar i skrivelsen inga egna förslag eller rekommendationer om förändrade regelverk eller om kommunernas arbete för effektiva plan- och tillståndsprocesser.

1. Uppdraget och dess genomförande

1.1 Uppdraget

Regeringen gav den 29 augusti 2024 Naturvårdsverket i uppdrag att finansiera och samordna utvalda kommuners arbete med att utveckla arbetssätt för en koordinerad process för att möjliggöra effektiva plan- och tillståndprocesser för etablering av kärnenergianläggningar. Enligt uppdraget ska kommuner med intresse att etablera kärnenergianläggningar kunna ansöka till Naturvårdsverket och erhålla finansiering för att driva pilotprojekt inom uppdraget. Pilotprojekten ska bidra till att skapa beredskap inom kommunerna att hantera processerna för ny kärnkraft och därmed bättre förutsättningar för korta prövningstider.

Pilotprojekten ska omfatta en kartläggning av förutsättningar för etablering av kärnenergianläggningar lokaliserade inom respektive kommun. Det kan exempelvis handla om att utveckla metoder och arbetssätt vid förberedelser av förlägningsplatser för att snabba på etableringsprocessen innan det finns en aktör inblandad, utreda platsens lämplighet i relation till reaktorteknik och tillämpningsområde och vilka underlag som kommunen behöver för att korta prövningstiderna för ny kärnkraft. Naturvårdsverket ska verka för att erfarenheter från de utvalda pilotprojekten görs tillgängliga för övriga kommuner.

Uppdraget ska genomföras med stöd av Strålsäkerhetsmyndigheten och vid genomförandet ska Statens energimyndighet, Boverket, Affärsverket svenska kraftnät och länsstyrelserna vid behov bistå Naturvårdsverket med för uppdraget relevant sakkunskap. Sveriges kommuner och regioner ska ges möjlighet att lämna synpunkter under uppdragets genomförande.

Naturvårdsverket ska senast den 30 november 2025 redovisa uppdraget till Regeringskansliet.

1.2 Genomförandet

Naturvårdsverkets genomförande av uppdraget har bestått av två huvudsakliga delar som följt av regeringens beslut – att finansiera respektive att samordna kommuners pilotprojekt för planering av ny kärnkraft.

Den del som avsett *finansiering* har skett genom att landets samtliga kommuner i två ansökningsomgångar har kunnat ansöka hos Naturvårdsverket om bidrag för genomförande av pilotprojekt.

Ett utskick med information om uppdraget och möjligheten att söka bidrag gjordes via mejl till landets samtliga kommuner. Detta kompletterades med kommunikation

via pressmeddelande samt publicering av information på Naturvårdsverkets hemsida.

Den del som avsett *samordning* har skett genom att kontakt etablerats med i uppdraget utpekade myndigheter samt Sveriges kommuner och regioner, Kärnkraftskommunernas samarbetsorgan (KSO) och branschorganisationen Energiföretagen, vilka tillsammans med pilotprojektskommunerna bjudits in till ett antal konferenser som syftat till kunskapsspridning och etablering av kontakter (se nedan i kapitel 4).

2. Krav på och bedömning av ansökningar

Med utgångspunkt i regeringens uppdrag preciserade Naturvårdsverket vilka aktiviteter som kommuner kunnat ansöka om bidrag för och utifrån vilka kriterier en prioritering av ansökningarna skulle göras. Nedanstående information tillgängliggjordes på Naturvårdsverkets hemsida när ansökningsprocessen öppnades.

2.1 Vad kommuner har kunnat söka bidrag för

Pilotprojekten ska omfatta en analys eller kartläggning av förutsättningarna för etablering av kärnkraftsanläggningar inom kommunen och bidra till att skapa beredskap för att hantera processerna för ny kärnkraft.

Kommunen har en frihet att närmare utforma pilotprojektet. Kommunen kan ansöka om bidrag bland annat för att

- utveckla metoder och arbetssätt vid förberedelser av förlägningsplatser
- utreda platsers lämplighet i relation till reaktorteknik (exempelvis om vattenkylning krävs) och tillämpningsområde (el/värme/vätgas)
- utreda vilken kompetens, vilket stöd samt vilka underlag och arbetssätt som kommunen behöver för effektiva plan- och tillståndprocesser
- utveckla arbetssätt för att i den kommunala planeringen bedöma och redovisa en samlad miljö- och omgivningspåverkan av en kärnkraftsetablering i kommunen
- utveckla former för medborgardialog och samverkan med olika samhällsaktörer.

2.2 Naturvårdsverkets urval av ansökningar

Pilotprojekten väljs ut utifrån hur väl de bedöms

- svara mot bidragets syfte att stärka kommunens beredskap för etablering av ny kärnkraft och att utveckla arbetssätt för att möjliggöra effektiva planerings- och tillståndprocesser
- bidra till ett lärande inom och utanför den egna kommunen

- vara lämpliga utifrån ett elsystemperspektiv (med beaktande av var i kraftsystemet det finns ett förväntat underskott och behov av ny produktion samt sett till mängden nätåtgärder som skulle föranledas)
- bidra till att klargöra vad som utgör lämplig respektive olämplig mark- och vattenanvändning i närheten av ny kärnkraft
- bidra till en bra sammansättning av pilotprojekt utifrån problemställning och fokus, geografisk spridning, teknikval, med mera.

2.3 Redovisning av resultat och erfarenheter

Ett villkor för beviljande av bidrag var att kommunerna senast den 30 september 2025 skriftligen skulle redovisa pilotprojektets resultat och erfarenheter till Naturvårdsverket. Ett krav var att redovisningen skulle utformas så att den kan bidra till fungerande kunskapsutbyte och vidare lärande hos fler kommuner, genom att resultat och erfarenheter redovisas på ett lättillgängligt sätt som är möjligt att tillgodogöra sig för en vidare krets än enbart personer inom den egna kommunen. Redovisningen har gjorts i det skriftliga format som kommunen valt.

Utöver kommunens redovisning av pilotprojektet har kommunen i en bilaga lämnat en kortfattad beskrivning av om, och i så fall hur, pilotprojektet bedöms ha bidragit till vissa angivna övergripande syften med det statliga stödet.

Kommunerna har därutöver inkommit med en ekonomisk redovisning av bidragets användning.

3. Inkomna och beviljade ansökningar om bidrag

3.1 Första ansökningsomgången

För år 2024 hade Naturvårdsverket regeringens uppdrag att fördela högst 10 miljoner kronor till kommuner som ansökt om bidrag för att bedriva pilotprojekt i syfte att stärka kommunens beredskap för etablering av ny kärnkraft.

I en första omgång, med sista ansökningsdag den 12 november 2024, inkom ansökningar från elva kommuner som sammantaget sökte bidrag på cirka 12 miljoner kronor. Naturvårdsverket granskade och bedömde inkomna ansökningar utifrån de ändamål och kriterier som tagits fram på basis av formuleringen av regeringsuppdraget.

Efter att Naturvårdsverket i ett flertal fall efterfrågat kompletteringar från kommunerna, kunde samtliga elva ansökningar beviljas, även om inte alla kommuner fick hela det belopp de ansökt om. De insatser som stöd beviljades för beskrivs i avsnitt 5.

Tabell 1. Sammanställning av första ansökningsomgången

Kommun	Sökt belopp, kr	Beviljat belopp, kr
Karlshamn	750 000	750 000
Kävlinge	500 000	500 000
Motala	300 000	300 000
Norrköping	400 000	400 000
Oskarshamn	1 200 000	1 200 000
Stenungsund	200 000	200 000
Svalöv	3 500 000	2 000 000
Valdemarsvik	800 000	800 000
Varberg	1 000 000	1 000 000
Uddevalla	1 500 000	1 035 000
Östhammar	1 815 000	1 815 000
Summa	11 965 000	10 000 000

3.2 Andra ansökningsomgången

För år 2025 har regeringen avsatt 5 miljoner kronor för Naturvårdsverkets genomförande av regeringsuppdraget. Medlen får enligt regeringens beslut användas för deltagande myndigheters projektkostnader och för att genomföra utvalda pilotprojekt.

Naturvårdsverkets bedömning var att en del av de tillgängliga medlen bör reserveras för genomförande av aktiviteter inom uppdraget som innebär samordning av pilotprojekt. Naturvårdsverket beslutade att 200 000 kronor skulle reserveras för genomförande av sådana aktiviteter och att 4,8 miljoner kronor

skulle avsättas för bidrag till kommuner som sökt medel för genomförande av pilotprojekt.

I den andra omgången, med sista ansökningsdag 31 januari 2025, inkom ansökningar från åtta kommuner. Även i denna omgång kunde samtliga ansökningar beviljas, även om inte alla kommuner fick hela det belopp de ansökt om. De insatser som stöd beviljades för beskrivs i avsnitt 5.

Tabell 2. Sammanställning av andra ansökningsomgången

Kommun	Sökt belopp, kr	Beviljat belopp, kr
<i>Kommuner som inte sökte medel i första ansökningsomgången</i>		
Sandviken	1 100 000	1 100 000
Gävle	500 000	500 000
<i>Kommuner som beviljades medel i första ansökningsomgången</i>		
Oskarshamn	650 000	650 000
Stenungsund	500 000	300 000
Svalöv	1 500 000	750 000
Varberg	600 000	300 000
Uddevalla	1 000 000	200 000
Östhammar	1 000 000	1 000 000
Summa	6 850 000	4 800 000

3.3 Använda medel och bidrag som ska återbetalas

Av de medel, 200 000 kronor, som Naturvårdsverket reserverade för genomförande av aktiviteter inom uppdraget som innebär samordning av pilotprojekt, har 22 232 kronor använts för anordnande av en slutkonferens för pilotprojekten den 15 oktober 2025. Konferensen genomfördes i samverkan med nationella kärnkraftssamordnaren och hölls i Regeringskansliets lokaler.

Av de 14,8 miljoner kronor som beviljats i bidrag till kommuner för genomförande av pilotprojekt, har sammantaget knappt 1 miljon kronor redovisats som oanvända. Dessa medel ska senast den 15 december 2025 återbetalas till Naturvårdsverket

Tabell 3. Sammanställning av beviljade bidrag som inte använts för pilotprojekt

Kommun	Att återbetala, kr
Gävle	35 974
Norrköping	102 300
Valdemarsvik	45 371
Varberg	25 528
Östhammar	789 849
Summa	999 022

Av de 15 miljoner kronor som regeringen avsatt för regeringsuppdragets genomförande, har därmed 13 823 210 kronor förbrukats inom uppdraget.

4. Samordning, samverkan och kunskapsspridning

4.1 Konferens med grundläggande information och tidiga erfarenheter

Som en del i regeringsuppdraget arrangerade Naturvårdsverket den 4 mars 2025 en digital konferens som i första hand syftade till att ge de kommunala pilotprojekten information från ett antal berörda myndigheter kopplat till etablering av ny kärnkraft.

Konferens inleddes av statssekreterare Daniel Westlén som beskrev regeringens politik för etablering av ny kärnkraft.

Under rubriken ”*Regelverk och praktiska förutsättningar för ny kärnkraft*” gavs information från och möjlighet att ställa frågor till:

- Kärnkraftsprövningsutredningen
- Strålsäkerhetsmyndigheten
- Svenska kraftnät
- Energimyndigheten
- Boverket
- Länsstyrelserna (representerade av medarbetare vid länsstyrelserna i Uppsala, Kalmar och Hallands län).

Därefter beskrev regeringens nationella kärnkraftssamordnare Carl Berglöf och Kärnkraftskommunernas samarbetsorgan (KSO) vad som är på gång i planeringen av ny kärnkraft i Sverige.

Konferensen avslutades med att respektive kommun kortfattat beskrev och svarade på frågor om inriktningen för sina pilotprojekt i syfte att hitta beröringspunkter kommunerna emellan.

4.2 Konferens i Oskarshamn

Som en del av sitt pilotprojekt om planering av ny kärnkraft anordnade Oskarshamns kommun 17–18 juni 2025 en konferens för pilotprojektskommunerna, av vilka tio kommuner medverkade. Syftet var erfarenhetsutbyte mellan kommunerna som ingår i pilotprojekten samt möjlighet att få information från branschen. Berörda statliga myndigheter bjöds också in att delta på konferensen.

Konferensen inleddes med en historisk tillbakablick för hur kärnkraften kom till Oskarshamn i mitten av 1960-talet samt en beskrivning av Centrum för ny

energiteknik (CNETO), som är en samverkansplattform mellan offentlighet, akademi och näringslivet med syfte att stärka utvecklingen i Oskarshamn.

I form av workshop diskuterades därefter fyra områden som är viktiga ur ett kommunalt perspektiv vid en eventuell etablering av kärnteknisk verksamhet.

- Platsval i kommunen – bland annat kopplat till frågor om strategiska lägen i kommunen samt översiktsplan, detaljplan och bygglov.
- Folklig förankring – medborgardialog i sin egen kommun men även i angränsande kommuner, goda exempel på metoder och aktiviteter, etc.
- Påverkan på lokalsamhället under byggnation men även vid drift – vilka kommunala angelägenheter påverkas (infrastruktur av alla dess slag, räddningstjänst, bostäder, skola, vård, omsorg, säkerhet, etc).
- Beställar- och mottagarkompetens – vilken kompetens måste en kommun besitta för att kunna hantera en etablering av kärntekniska anläggningar.

En halvdag tillbringades på Oskarshamns kärnkraftverk där Oskarshamnsverkets Kraftgrupp (OKG), Svensk Kärnbränslehantering (SKB) och Kärnkraftsäkerhet och Utbildning AB (KSU) bidrog med branschkunskaper och svarade på kommunernas frågor.

4.3 Slutkonferens för pilotprojekten

I samverkan med regeringens nationella kärnkraftssamordnare arrangerade Naturvårdsverket 15 oktober 2025 en slutkonferens där kommunerna redovisade och diskuterade resultat och erfarenheter från respektive pilotprojekt.

Tematiska diskussioner hölls kring fyra områden som kommunerna i olika utsträckning berört i sina pilotprojekt:

- Lokaliseringsfrågan i bred belysning
- Arbete med olika delar av planprocessen
- Kompetensbehov och utvecklade arbetssätt
- Medborgardialog och förankring

Vid konferensen deltog, utöver samtliga 13 kommuner som genomfört pilotprojekt, representanter för Strålsäkerhetsmyndigheten, Energimyndigheten, Svenska kraftnät, länsstyrelserna samt Sveriges kommuner och regioner. Medverkade gjorde även en forskargrupp vid Uppsala universitet som bedriver forskningsprojektet ”Implementering av ny kärnkraft i Sverige” inom ramen för kompetenscentrumet ANItA (Academic-industrial Nuclear technology Initiative to Achieve a sustainable energy future).

5. Resultat och erfarenheter från pilotprojekten

5.1 Inriktningen för kommunernas pilotprojekt

Naturvårdsverkets redovisning till Regeringskansliet av pilotprojektens resultat och erfarenheter sker i första hand genom de rapporter som kommunerna inkommit med och som Naturvårdsverket i oktober 2025 förmedlat till Regeringskansliet.

Utöver kommunernas rapporter, har Naturvårdsverket i en utskickad mall efterfrågat kommunernas kortfattade beskrivning av om och i så fall hur pilotprojektet bedöms ha bidragit till ett eller flera av de övergripande syftena med det statliga stödet. Nedan i avsnitt 5.1.1 görs en sammanfattning av kommunernas bedömningar av detta.

Därefter redovisas en kortfattad beskrivning av respektive kommuns pilotprojekt för att ge en överblick av hur kommunerna använt de beviljade bidragen för att utveckla planeringsförutsättningar och arbetssätt.

5.1.1 Kommunernas självskattning av hur projekten bidragit till det statliga stödets syften

Hur har arbetet med pilotprojektet bidragit till att stärka kommunens beredskap för etablering av kärnkraft?

Samtliga kommuner lyfter att arbetet med pilotprojekten stärkt kommunens beredskap för etablering av kärnkraft genom att arbetet lett till en ökad kunskap om kärnkraft och olika förutsättningar och frågeställningar som kopplar till etablering av kärnkraft.

Hur har pilotprojektet bidragit till att utveckla nya arbetssätt?

Tio av kommunerna har i någon mån utvecklat eller fått syn på nya arbetssätt inom ramen för pilotprojekten. Det kan röra allt från nya organisatoriska arbetsformer inom kommunen över förvaltningsgränserna till en ny modell för medborgardialog. Ett par kommuner lyfter fram ett mer utvecklat arbetssätt genom mer koordinerade planerings- och prövningsprocesser. Någon kommun pekar på nya former för samarbeten och någon lyfter metoden som utvecklats för att peka ut potentiella områden.

Har pilotprojektet bidragit till lärande inom kommunen?

Samtliga kommuner bekräftar att genomförandet av pilotprojekten bidragit till ett lärande inom kommunen. Framför allt har det rört bättre kännedom om vilka förutsättningar som krävs för etablering av kärnkraft. Lärandet har också handlat om grundläggande introduktion till kärnkraft som fråga, teknikfrågor, lagstiftning men även vad en etablering av kärnkraft kan innebära för lokalsamhället.

Har pilotprojektet bidragit till lärande utanför den egna kommunen?

Alla kommuner utom en bedömer att genomförandet av pilotprojektet även möjliggjort ett lärande utanför den egna kommunen. De aktiviteter och insatser som lyfts fram är framför allt de gemensamma konferenstillfällen som genomförts inom ramen för regeringsuppdraget. En viktig del vid dessa tillfällen har varit att dela med sig av erfarenheter med övriga deltagande kommuner. Några kommuner har också bedrivit samverkan och dialog riktat mot enskilda grannkommuner. Flera lyfter att materialet som tagits fram inom projektet är generaliserbart och kommer att spridas och kunna användas av andra kommuner.

Har pilotprojektet bidragit till att klargöra lämpliga eller olämpliga platser för etablering av ny kärnkraft?

I alla utom en av kommunerna har pilotprojekten i någon mån handlat om att klargöra om det finns potentiellt lämpliga platser för etablering av ny kärnkraft inom kommunen. Hela fyra kommuner har landat i ställningstaganden kring lämpliga eller potentiellt lämpliga platser att ta vidare inom ordinarie planeringsprocess som översiktsplan, tematiskt tillägg till översiktsplan eller detaljplan. Flera kommuner lyfter att avgörande parametrar eller kriterier för att identifiera lämpliga platser har framkommit genom projekten. En sådan som lyfts av flera är frågan om kylning. En kommun lyfter istället fram det omvända arbetssättet – att identifierat vilka platser som *inte* fungerar som mer användbart.

Har pilotprojektet bidragit till att utveckla former för medborgardialog och förankring?

Drygt hälften av kommunerna anger att det i arbetet med pilotprojektet ingått att utveckla former för eller genomföra insatser för medborgardialog och förankring. Några av projekten har haft stort fokus på medborgardialog och har bland annat tagit fram modeller för tidig och bred dialog med kommuninvånarna. Inom andra projekt har det arbetats fram kommunikationsplaner och genomförts en opinionsundersökning. Några kommuner konstaterar att projektet skapat en bra grund för kommande medborgardialog om kärnkraft.

5.1.2 Gävle

Gävle kommuns projekt har bestått av två delar. Den första har genomförts genom att en konsult har gjort en utvärdering för att bedöma genomförbarheten hos ett antal olika sites med förutsättningar för ny kärnkraft. Den metod som användes innebar att hela kommunens yta gick igenom utifrån ett antal uteslutningskriterier

som är generellt ogynnsamma för kärnkraft. Efter detta pekades tre olika siter ut manuellt för närmare undersökning och rangordning enligt satta graderingskriterier. Graderingen utfördes för tre olika storlekar av kärnkraftsreaktorer: 5 MW, 50 MW och 300 MW.

I den andra delen av projektet tog en konsult fram en rapport för att klargöra olika aspekter i planeringen av ny kärnkraft och även senare i kraftverkets livstid så som miljöeffekter och beredskapszoner. I rapporten förklarades kommunens ansvar i de olika faserna och där beskrevs även hur ansvaret delas mellan olika aktörer.

Enligt kommunen har projektet bidragit till neutral kunskap om SMR-teknik (småskaliga modulära reaktorer) och dess förutsättningar. Utredningen har tydliggjort vilka parametrar som är relevanta vid etablering av kärnkraft kopplat till plats. Konkreta platser har använts som exempel för att bättre förstå vilka parametrar som är relevanta. Projektet har gjort det lättare för kommunen att faktagranska den information de fått från aktörer som visat intresse för att etablera kärnkraft i kommunen. Projektet har också bidragit till kunskap om regulatoriska och juridiska frågor. Genom den arbetsgrupp som skapats för att driva projektet har det synliggjorts vilka olika kompetenser inom och utom kommunkoncernen som kan behövas.

5.1.3 Karlshamn

Karlshamn kommuns projekt har genomförts av en konsult tillsammans med en intern arbetsgrupp. Projektet har bland annat syftat till att visa på kommunens möjligheter, utmaningar och arbetssätt vid förberedelser för eventuella förlägningsplatser för kärnkraftsreaktorer. Resultatet av projektet har visat på potentiellt lämpliga områden för etablering av ny kärnkraft inom Karlshamns kommun, snarare än specifika lokaliseringar på anläggningsnivå. Arbetet har också handlat om att klargöra vad som utgör lämplig respektive olämplig mark- och vattenanvändning i närheten av ny kärnkraft. Inom projektet har ett arbetssätt utvecklats för en koordinerad process som möjliggör effektiva plan- och tillståndprocesser för etablering av kärnkraftsreaktorer. Resultatet av projektet ska även utgöra ett underlag i kommunens arbete med framtagandet av en energiplan och en ny översiktsplan.

Enligt kommunen har de genom arbetet fått en ökad kunskap om vad en etablering av kärnkraft skulle kunna innebära. De har fått bättre kunskap om befintlig och föreslagen lagstiftning, men också om de processer och den komplexitet i arbetet som en etablering av ny kärnkraft medför. Kommunen har fått förslag på möjliga arbetssätt som kan bidra till en koordinerad och effektiv plan- och tillståndprocess vid etablering av ny kärnkraft. Det handlar bland annat om att precisera kommunens principiella inställning till etablering av ny kärnkraft i syfte att tydliggöra detta såväl internt inom kommunen som externt gentemot potentiella verksamhetsutövare. Ett annat förslag rör en tidig kartläggning av intressenter och opinion i syfte att få en uppfattning om exempelvis potentiella intressekonflikter. Ett förslag är också att peka ut möjliga områden för etablering av ny kärnkraft i översiktsplanen för att ge vägledning och för att underlätta detaljplanering och

tillståndsprocess. Även en gemensam tids- och projektplanering mellan kommunen och verksamhetsutövaren har föreslagits. Sammantaget bedömer kommunen att projektet har bidragit till att stärka dess beredskap avseende exempelvis internt arbetssätt och processerna för etablering av ny kärnkraft.

5.1.4 Kävlinge

Kävlinge kommun har bedrivit två delprojekt. Det första handlade om att identifiera och analysera de målkonflikter som en framtida utveckling av området kan medföra i relation till gällande riksintressen och skydd. För Barsebäcksverket finns redan en detaljplan som möjliggör kärnkraftsetablering. En etablering inom ramen för gällande detaljplaner skulle vara möjlig, men en utveckling utanför dessa ytor skulle innebära omfattande konflikter med olika intressen. Platsen för Barsebäcksverket omfattas av flera olika riksintressen och andra skydd, bland annat riksintresse för energiproduktion, energidistribution, högexploaterad kust och natur- och kulturmiljövård. Den s.k. utvecklingsinriktningen som tagits fram syftade därför till att utreda en lämplig utbredning för framtida etableringar kring Barsebäcksverket, med hänsyn till platsens värden, skydd och riksintressen. Ett första steg har varit att avgränsa området och bedöma vilka intressen som väger tyngst på olika platser.

I det andra projektet togs ett kunskapsunderlag om kärnkraft fram. Sedan beslutet om nedläggning av Barsebäcksverket har kunskap om kärnkraft försvunnit inom kommunorganisationen. Kunskapsunderlaget beskriver översiktligt hur ett kärnkraftverk fungerar, vad som skiljer SMR från storskalig kärnkraft, avfallstyper som uppkommer och hur dessa behöver hanteras samt tillståndsprocessen för etablering av ny kärnkraft.

Pilotprojektet har enligt kommunens bedömning stärkt dess beredskap genom att bygga upp grundläggande kunskap om kärnkraftens tekniska, juridiska och planeringsmässiga förutsättningar. Arbetet med utvecklingsinriktningen har också gett en första överblick över platsens möjligheter och begränsningar och skapat ett underlag för framtida planeringsprocesser. Arbetet har resulterat i ett första ställningstagande om lämplig utbredning på platsen. Projektet visade att det ofta är svårt för kommunen att få en helhetsbild av hur olika riksintressen samverkar eller står i konflikt. Informationen finns utspridd hos flera myndigheter och det saknas ibland samordning. Kommunen har inom ramen för projektet även etablerat nya former för samarbeten med Länsstyrelsen i Skåne.

5.1.5 Motala

Motala kommuns projekt har bestått av två delar. Den ena har handlat om att ta fram ett övergripande kunskapsunderlag för att underlätta politiska beslut vid ett eventuellt intresse från en verksamhetsutövare att etablera kärnkraft i kommunen. Underlaget rör bland annat vilka kompetenser och organisatoriska strukturer som kommunen bör prioritera, vilka lagar, tillståndsprocesser och aktörer som berörs och hur kommunen kan arbeta med kommunikation och medborgardialog. En metodbeskrivning togs också fram som beskriver hur en utvärdering kan

genomföras för att identifiera potentiellt lämpliga platser, med fokus på tekniska förutsättningar men även i viss mån miljömässiga aspekter i form av områdesskydd. Metodbeskrivningen avgränsades till SMR med lättvattenteknologi, avsedda för elproduktion. Den andra delen av projektet utgjordes av en konceptstudie som en kärnkraftsaktör tagit fram som övergripande beskriver SMR-tekniken samt vilka möjligheter aktören ser med etablering specifikt i Motala men även generellt.

Projektet har enligt kommunen fört med sig en kunskapshöjning för både politiker och tjänstepersoner. Rapporterna som tagits fram har behandlat flera olika frågeställningar som är relevanta för kommunen i det tidiga skede som den befinner sig i. Projektet har inneburit en introduktion till processer, lagstiftning och lokaliseringsfrågor.

5.1.6 Norrköping

Syftet med Norrköpings kommuns pilotprojekt var att utveckla och tillämpa en metod för att analysera förutsättningarna för en kärnkraftsetablering i kommunen. Studien skulle utreda och identifiera nödvändiga planeringsunderlag för kommunens översiktsplanering och strategiska energiarbete och på så sätt skapa ett kunskapsunderlag som kan stödja framtida beslut. Två separata utvärderingar gjordes med olika antaganden; den ena utfördes utifrån dagens gällande lagstiftning medan den andra antog en ändring av miljöbalkens 4 kap. 3 och 4 §§ som skulle möjliggöra en kustnära placering.

Projektet har enligt kommunen resulterat i en metod för att, på ett systematiskt sätt och på en övergripande nivå, peka ut de områden i en kommun där det kan finnas möjlighet att etablera kärnkraft. Metoden är baserad på två steg där det första steget definierar en utvärderingsyta baserat på en uppsättning uteslutningskriterier. Steg två identifierar ett antal kandidatplatser på utvärderingsytan som bedöms enligt ett antal graderingskriterier. Metoden skapar en möjlighet att prioritera de områden som har de bästa förutsättningarna för etablering. Metoden är neutral och bör kunna tillämpas av alla kommuner som på ett enkelt och snabbt sätt vill skapa sig en uppfattning om lämpliga platser.

Genom projektet har kommunen lärt sig vilka förutsättningar som krävs för en effektiv och resurseffektiv etablering. Det har enligt kommunen gett ett bra underlag för den fortsatta energiplaneringen och en högre kunskapsnivå i organisationen som ger ett bättre utgångsläge för medborgardialogen i den fortsatta planprocessen.

5.1.7 Oskarshamn

Oskarshamns kommun har genomfört pilotprojektet i tre delar.

Det första delprojektet har verkat för att ta fram ett förslag på lokalt kärnkraftsprogram för kommunen. I det har erfarenheter från tidigare projekt och program, särskilt LKO (Lokal Kompetensuppbyggnad i Oskarshamn), legat till grund för utformningen av ett nytt program. En processkarta har tagits fram med kommunala beslutspunkter innehållande fastslagande av lokalt program, detaljplan,

bygglov och tillstyrkan av princip-/planbeslut. Medborgardialog lyfts som en central komponent för legitimitet och förankring. Förslaget på lokalt kärnkraftsprogram bygger på att en del behöver ha ett utvecklande perspektiv medan en annan del ska vara av granskande karaktär. Programmet ska bygga på fyra kompetensområden: (1) Platsval, detaljplan och bygglov, (2) Lokal samhällspåverkan, (3) Konventionell miljö samt (4) Kärnteknik och säkerhet.

I det andra delprojektet, kallat Pilot Ävrö, har en ny detaljplan för fastigheten Ävrö 1:16 påbörjats, med målet att möjliggöra fossilfri energiproduktion inklusive kärnkraft. Utredningar inom arkeologi och naturvärden har genomförts under 2025 och fler analyser planeras under 2026. Syftet är att planen ska vara flexibel för olika reaktortekniker.

Det tredje delprojekt har syftat till att belysa vikten av lokal acceptans och även visa på vilken påverkan som en stor industrisatsning såsom ett bygge av ny kärnkraft har lokalt och regionalt. En del i delprojektet var genomförandet av en opinionsundersökning som bland annat visade på ett starkt stöd för ny kärnkraft – 75 % av Oskarshamnsborna är mycket eller ganska positiva. Inom delprojektets ramar har även kommunen arrangerat erfarenhetsutbyte med andra kommuner. Vidare har samhällspåverkan analyserats utifrån infrastruktur, boende, arbetsmarknad och kommunal service. En modell för dialog har föreslagits, med exempelvis digitala och fysiska mötesformer, målgruppsanpassning och systematisk uppföljning. Prioriterade ämnen inkluderar säkerhet, avfallshantering, ekonomi och miljöpåverkan.

Enligt kommunen erbjuder Oskarshamns kommun och Ävrö en unik kombination av;

- geografisk lämplighet,
- teknisk och organisatorisk kompetens,
- stark lokal förankring,
- befintlig infrastruktur, och
- erfarenhet av kärnteknisk verksamhet och beredskap.

Enligt kommunen är dessutom extern finansiering avgörande för att hålla tempot och kvaliteten i arbetet.

5.1.8 Sandviken

Sandvikens kommun har genomfört ett pilotprojekt i tre delar som innefattar (A) identifiering och kartläggning av tillstånd, processer, lagstiftning och olika aktörers ansvar i samband med kärnkraftsetableringar, (B) identifiering av omgivningspåverkan för att öka förståelsen för lämpliga lokaliseringar och markanvändning samt (C) utforska och möjliggöra starten på en informationsresa och medborgardialog. Kommunen har riktat in sig på etablering av SMR och därför beskrivit nuläget avseende den tekniken.

I Del A beskrivs tillståndsprövningsprocessen enligt kärntekniklagen, miljöbalken och plan- och bygglagen för att ansöka om ny kärnkraft. Rapporten tar också upp hur processen kan komma att påverkas av ett eventuellt nytt provningssystem.

Rapporten tar också upp övriga tillstånd, exempelvis nätkoncession, som behövs för att bygga nya reaktorer. Rapporten innehåller också en tidslinje för de olika faserna som identifierats med en detaljerad beskrivning av vad som ska göras och av vem.

Del B i rapporten utgör ett kunskapsunderlag om aspekter kring omgivningspåverkan och lokalisering inför en eventuell etablering av ny kärnkraft i en kommun. Här räknas ett antal olika utredningar upp som kommer krävas. Man inskräpper också att det är verksamhetsutövaren som har ansvaret för att ta fram dessa utredningar. Även säkerhetsaspekterna belyses, exempelvis tekniska risker, strålsäkerhet, klimatrelaterade risker och sabotage.

I del C har kommunen tillsammans med en kommunikationskonsult utforskat kommunikativa aspekter av framtidens energiförsörjning. Ett flertal intervjuer har genomförts inom ramen för detta arbete vilket bidragit till viktiga insikter hur kommunen kan stärka sitt arbete ytterligare inom kommunikationsområdet för att engagera samhället. Kommunen har också utforskat lämpliga former för medborgardialog i komplexa frågor tillsammans med en konsult. Slutligen fick kommunen också möjlighet att undersöka attityderna till olika energislag genom en enkät. Kommunen kompletterade den befintlig undersökningen, som gjordes i flera svenska städer, med egna frågor och resultatet bidrog till en vidgad förståelse av kommunmedborgarnas åsikter. Däribland ett överraskande högt stöd för etablering av kärnkraft i den egna kommunen.

5.1.9 Stenungsund

Syftet med Stenungsunds kommuns pilotprojektet var att se om det var lämpligt, realistiskt och möjligt att etablera en kärnkraftsanläggning med SMR någonstans i kommunen. Målet var att identifiera de tekniska, ekonomiska och regulatoriska förutsättningarna för en sådan etablering samt att på en övergripande nivå utvärdera påverkan på miljö och samhälle. En översiktlig lokaliseringsutredning genomfördes som en skrivbordsstudie. Sammanställningen av förutsättningar och begränsningar ska användas som ett underlag för Stenungsunds kommun i deras arbetet med att ta beslut om att fortsätta med ytterligare lokaliseringsutredning.

Pilotprojektet har enligt kommunen bidragit till en djupare förståelse för de typer av reaktorer som finns på marknaden och vad som är på gång i fråga om kärnkraftsteknikutveckling. Kommunen har fått insikt i vilka grundkriterier som behöver beaktas vid etablering av ny kärnkraft. Fyra potentiella områden för etablering av ny kärnkraft i Stenungsunds kommun har identifierats, men det är i första hand en plats som har sådana förutsättningar att området bedömts vara lämpligt.

5.1.10 Svalöv

Svalövs kommuns pilotprojektet har genomförts i tre delar.

Den första delen rör lokalisering. Ett arbete med att utreda möjligheter för nya modulära kärnreaktorer (SMR/mikroreaktorer, MMR) i Svalövs kommun inleddes för ett par år sedan då en konsult genomförde en första kartläggning. Den rapporten

gav en översiktlig bild av fyra möjliga lokaliseringar. Inom ramen för pilotprojektet tog en annan konsult fram en rapport som presenterar förutsättningar och kriterier som kommunen behöver ta hänsyn till för att i framtiden kunna genomföra en adekvat, fullständig lokaliseringsutredning. Resultatet av den rapporten är att kommunen behöver ta ställning till vilket tillämpningsområde SMR/MMR:en ska nyttjas för och därefter välja bäst lämpad SMR/MMR-teknologi för ändamålet. Vid design av en SMR/MMR måste också en robust värmebortförsel från reaktorn säkerställas.

Den andra delen rör tillståndprocesser där kommunen med hjälp av en konsult tagit fram ett verksamhetsstöd avseende de tillståndprocesser som kan aktualiseras vid en etablering av kärnkraft, primärt avseende SMR/MMR. Av rapporten framgår bl.a. att det är viktigt att kommunen i ett tidigt skede identifierar kommunens olika roller i eventuella kommande processer, initierar arbete som faller på kommunen i god tid samt skaffar sig eller säkerställer erforderlig kärnteknisk kompetens i syfte att kunna delta i processerna på ett bra och meningsfullt sätt.

Den tredje delen rör medborgardialog. Kommunikationsinsatser initierades med en informationskampanj i form av inlägg på sociala medier, hemsida och postutskick till kommunens alla hushåll för att berätta om pilotprojektet. Utskicket innehöll även en inbjudan till en föreläsningsserie om skillnaderna mellan traditionell kärnkraft och SMR/MMR som hölls i kommunens alla tätorter. Därefter genomfördes, med hjälp av en konsult, en attitydundersökning som bland annat rörde kommunikationsinsatsen, kännedom om samt inställning till kärnkraft. Som en sista del bjuds kommuninvånarna in till en medborgardialog under senhösten 2025 som ska bygga vidare på de frågor som kommit fram i de tidigare insatserna.

I sin slutrapport har kommunen tagit fram en processkarta i form av en visuell översikt för att tydliggöra de steg där kommunen ska ta en aktiv roll. Slutsatsen är att kommunen i processen särskilt behöver lägga tid och kraft i samrådsprocesserna.

Enligt kommunen har projektet bidragit till att kommunen har fått en tydligare bild av de tillståndprocesser där kommunen kan göra skillnad. Kommunen har också fått insikter i de särskilda frågor som gäller för kärnteknik när olika lokaliseringar prövas.

5.1.11 Uddevalla

Uddevalla kommun anlidade för sitt projekt en konsult som fick i uppdrag att utreda om det finns förutsättningar för småskalig kärnkraft (SMR, MMR) i Uddevalla. Utgångspunkten i den lokaliseringsutredning som genomfördes var i första hand platser på kommunal mark. Alla områden som omfattas av naturskydd och riksintresse grundvatten/ytvattensskydd uteslöts. Det bedömdes att ett område måste vara minst 15 ha för att kunna komma i fråga. En mängd andra kriterier beaktades också så som avstånd till tätort, högexploaterad kust, kulturmiljö, försvarsintressen och miljöhänsynskrav. Studien har varit grundlig på så sätt att konsulten bland annat har genomfört olika mätningar, t.ex. borrhning i berggrunden, och räknat på kylvattenvolymer och hur överskottsvärme från en anläggning skulle

kunna tillföras fjärrvärmenätet eller på annat sätt kunna användas av andra verksamheter.

Inom ramen för projektet har konsulten lyft fram ett antal utmaningar och faktorer som behöver beaktas tidigt. Eventuella projekt måste vara hållbara ekonomiskt/affärsmässigt men även miljömässigt och socialt. Kommunen måste arbeta med helheten. Kustzonsskyddet har varit en stor utmaning i Uddevalla och dialog med länsstyrelsen har förts om möjliga vägar att hantera det. Konsulten har även konstaterat att många industriprojekt faller på elanslutningsfrågan idag. Där har flera olika lösningar identifierats men det kan röra sig om väldigt stora kostnader som kan stoppa hela projekt. En stor svårighet är det att finns omfattande försvarsintressen i området men de är i stora delar inte offentliga.

Kommunens bedömning är att projektet resulterat i att deras kunskap har ökat avseende behovet av planerbar elproduktion för att kunna tillgodose näringslivets behov och därmed den gröna omställningen. Genom att delta i pilotprojektet har kommunens beredskap stärkts. Pilotprojektet har även bidragit till att lyfta fram vilka utmaningar som finns för att klargöra lämpliga och olämpliga platser för etablering. Projektet bedöms ha bidragit till ett lärande inom kommunen bland annat i fråga om gällande regelverk, och tack vare utbytet med andra pilotkommuner har de kunnat ta del av befintliga kärnkraftskommuners erfarenheter.

5.1.12 Valdemarsvik

Bakgrunden till Valdemarsviks kommuns pilotprojekt är att en privat aktör har visat intresse för en SMR-park på en fastighet i kommunen. Syftet med projektet har varit att förbereda sig för en möjlig kärnkraftsetablering inom kommunens gränser. Ambitionen var först att kommunen skulle anställa en person, men efter samråd med Naturvårdsverket valdes i stället en konsultlösning. Konsulten har på kommunens uppdrag tagit fram en rapport om kommunens roll, ansvar och metodbeskrivning av områdesanalys.

Projektet har omfattat följande delar: framtagande av en ”spelplan” och vägledning för kommunens agerande vid potentiell kärnkraftsetablering inom kommunens gränser (exempelvis kompetensbehov, organisation, samverkan och kunskapsuppbyggnad), metodbeskrivning för hur områden kan kartläggas (fokus på riksintressen, skyddsområden, markanvändning och miljöaspekter), beskrivning av tillståndsprocessen samt ett stöd för medborgardialog och kommunikation. Konsultrapporten som togs fram utgör basen för ett utbildningsmaterial som i sin tur kommer ligga till grund för de utbildnings- och informationsinsatser som kommunen redan genomfört och som planeras under kommande år. Kommunen avser att dela med sig av det framtagna utbildningsmaterialet.

5.1.13 Varberg

Varbergs kommun beviljades medel för projekt i båda ansökningsomgångarna. Det första projektet genomfördes av en konsult i nära samverkan med kommunens samhällsplanerare och rörde planeringsprocessen kopplat till den pågående

planeringen av nytt kärnkraftverk på Väröhalvön i Varbergs kommun. Syftet med pilotprojektet var att kartlägga erfarenheter, identifiera knäckfrågor och hitta en lämplig process för planeringen av nya kärnkraftsanläggningar. Utöver kunskap kopplat specifikt till etableringen på Väröhalvön har utredningen även bidragit till generella lärdomar som kan hjälpa andra kommuner och kärnkraftsaktörer i planeringsprocesser för nya kärnkraftsanläggningar.

Pilotprojektets lärdomar riktar sig främst till kommuner, men handlar även om arbetssätt hos kärnkraftsaktörer och statliga myndigheter. Lärdomarna handlar om;

- konflikter med värdefull natur,
- sekretessbelagda handlingar,
- VA-frågor,
- kommunens uppdragsorganisation,
- vägledande översiktsplan,
- kommunikation,
- effektiv planeringsprocess för nya kärnkraft, och
- samverkan i tidigt skede.

Varbergs kommun anlätade samma konsult för genomförandet av det andra projektet, som var mindre i omfattning än det första. Utredningen fokuserar på hur en kommun påverkas av att uppemot 10 000–12 000 personer kan komma att sysselsättas under byggtiden. Syftet var att utreda hur kommuner kan påverkas under tiden för uppförandet av en ny kärnkraftsanläggning och bidra med kunskaper som kan stärka andra kommuners beredskap för etablering av ny kärnkraft. Utredningen försökte identifiera de största effekterna, där kommunen behöver förbereda sig i god tid innan byggnationen inleds. I arbetet har också ingått att försöka identifiera frågor som riskerar att hamna mellan stolarna.

Projektets lärdomar handlar både om vad en kommun behöver utreda innan byggnationen av en ny kärnkraftsanläggning och frågor som kommunen behöver hantera under själva byggtiden. Generella lärdomar handlar till stor del om kommuners ansvar och roller, men i viss mån även om vilket ansvar och vilken roll kärnkraftsaktören bör ta. En av lärdomarna var av en annan karaktär och rörde skattesystemet. Lärdomarna handlar om;

- var alla byggarbetare ska bo,
- kommunens uppdragsorganisation och samverkan med kärnkraftsaktören,
- VA-frågor,
- behov av service och rekreation,
- sociala effekter,
- ekonomiska effekter, och
- effekter för näringslivet.

5.1.14 Östhammar

Östhammars kommun har genomfört två projekt, ett i vardera ansökningsomgången.

I det första projektet valde kommunen att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen (TTÖP). Syftet var att pröva om TTÖP kan fungera som ett relevant verktyg för att förkorta och effektivisera planprocesserna vid etablering av ny kärnkraft. Projektet genomfördes på egen hand med stöd av konsulter.

Arbetet med TTÖP:n utmynnade i en samrådshandling där flera områden pekades ut som lämpliga för ny kärnkraft. Vad gäller en framtida utbyggnad av transmissionsnätet visade det sig att långsiktig planering och hantering i TTÖP:n av nya ledningar är svårt då Svenska kraftnät (SvK) endast planerar utifrån konkreta projektförfrågningar. Utifrån generella resonemang från SvK kunde man dock i TTÖP:n peka ut områden längs det befintliga transmissionsnätet som bör fredas för framtiden.

TTÖP:n har också givit kommunen en möjlighet att börja se över vad ett så stort samhällsbyggnadsprojekt som ny kärnkraft skulle innebära för bostadsförsörjning, vägnät, kollektivtrafik, med mera.

En viktig erfarenhet från projektet är enligt kommunen vikten av att förstå vilka krav och behov ett nytt kärnkraftverk medför, bland annat vad gäller yta, infrastruktur, elnät och arbetskraft, samt teknikutveckling. Denna kunskap är avgörande för att kunna göra relevanta och realistiska platsval och förutse potentiella konflikter, vilket kan vara utmanande. Erfarenheten visar att tidig infrastrukturplanering kräver samordning med aktörer som arbetar på samma sätt och i samma takt, vilket inte alltid är möjligt. Det har även varit svårt att förutse konsekvenser för omgivande intressen, såsom riksintressen. Skälen är dels att det är för tidigt för fullständiga konsekvensutredningar, dels att kommunen öppnar för teknik som ännu inte finns i drift. Ytterligare en lärdom är vikten av att ha med sig fastighetsägare vid utpekandet av nya platser. Slutligen blev det tydligt att översiktsplanering av denna typ inte bör genomföras för snabbt. Arbetet behöver ske stegvis, med tid för processer att mogna.

Syftet med det andra projektet var att belysa frågan om hur de lokala förutsättningarna och incitamentsstrukturerna för utbyggnad av ny kärnkraft ser ut.

Sammanfattningsvis visar utredningen, som genomfördes av en konsult, att det i nuläget saknas ekonomiska incitament för kommuner att främja etablering av kärnkraft inom sitt geografiska område. En värdkommun bär kostnader och risk genom anpassning av infrastruktur och kommunala tjänster samtidigt som den största delen av nyttan tillfaller staten i form av ökade skatteintäkter.

För att skapa incitament för Östhammar och andra kommuner att underlätta för etablering av ny kärnkraft, och på så vis bidra till Sveriges elförsörjning, bedömer konsulten att det behövs ett nytt system för ekonomisk kompensation. Staten behöver säkerställa att kommunerna får en rättvis och stabil andel av de intäkter som kärnkraftsetableringar genererar. Utan detta riskerar den lokala acceptansen att undergrävas, vilket kan hota framtida investeringar av nationellt intresse. I den rapport som tagits fram inom projektet föreslås även en reform av fastighetsskatten för att skapa hållbara kommunalekonomiska förutsättningar och incitament.

5.2 Legala och praktiska hinder som kommunerna identifierat

Enligt regeringens uppdrag ska Naturvårdsverkets redovisning omfatta pilotprojektens resultat och erfarenheter samt i förekommande fall legala eller praktiska hinder som relaterar till planerings- och tillståndprocesser för ny kärnkraft.

Naturvårdsverket har inte gjort en egen analys av legala eller praktiska hinder på basis av kommunernas redovisningar, utan återger nedan översiktligt sådana hinder som kommunerna påtalat i sina redovisningar.

Kommunala resurser och investeringsbehov

Flera kommuner har lyft behovet av stärkta ekonomiska incitament för den enskilda kommunen. Etableringen av en kärnteknisk anläggning innebär ett omfattande åtagande för kommunen, både organisatoriskt och ekonomiskt. För att hantera tillståndprocesser, planering, medborgardialoger och lokal anpassning krävs att kommunen bygger upp kapacitet långt innan anläggningen är i drift.

Under byggskedet väntas en etablering innebära betydande kostnader för värdkommunen. Detta exempelvis genom behovet av ny eller utbyggd infrastruktur så som byggnation av hamn eller vägar för omfattande och tung trafik, men även uppförande av bostäder och ett tillfälligt ökat behov av kommunala tjänster så som vatten och avlopp samt skola och barnomsorg. För en enskild kommun med begränsade resurser kan den typen av investeringar utgöra ett hinder mot en etablering.

Intäkter för kommunen väntas i första hand bestå av ökade inkomstskatteintäkter som en följd av fler arbetstillfällen på lång sikt. En mer flexibel arbetsmarknad innebär därtill att anställda inte nödvändigtvis kan förväntas bosätta sig i den kommun där anläggningen är lokaliserad. De kommuner som har genomfört studier av kommunalekonomiska effekter har lyft att bristande ekonomiska incitament för kommunerna riskerar att undergräva den lokala förankringen och hota en etablering av nationellt intresse.

Miljöbalkens bestämmelser

Några kommuner har lyft gällande regler i miljöbalken som ett hinder för en etablering. Det handlar framför allt om reglerna i 4 kap. 3 och 4 §§ miljöbalken om var stora industrianläggningar så som kärnkraftverk får etableras längs kusten. Naturvårdsverket noterar att regeringen i oktober 2025 remitterade en promemoria med förslag som syftar till att möjliggöra utbyggnaden av kärnkraft inom de s.k. obrutna kustområdena och de s.k. högexploaterade kustområdena.¹

---

¹ Se KN2025/01872.

Osäkerhet om framtida förutsättningar och regelverk

Ett slags hinder för några kommuner som haft projekt som handlat om planeringsunderlag är att det finns flera osäkra faktorer. Det handlar bland annat om att det inte finns ett konkret projekt att utgå ifrån och att det i nuläget är oklart vilken omgivningspåverkan som en anläggning kan ge upphov till, vad som kommer att gälla i fråga om t.ex. beredskapszoner för SMR och MMR och i vilken mån samlokalisering är möjlig med annan verksamhet samt hur processen kan komma att påverkas av ett nytt prövningssystem. Några kommuner pekar också på att det behövs tydligare styrning eller vägledning utifrån ett nationellt perspektiv i fråga om var ny planerbar elproduktion behövs och kan anslutas.

Övriga utmaningar

En mer generell utmaning som några kommuner pekat på är att det ofta är svårt för kommunen att få en helhetsbild av hur olika riksintressen samverkar eller står i konflikt. Informationen finns utspridd hos flera myndigheter och det saknas ibland samordning. Särskilt utmanande är det när det finns försvarsintressen i kommunen i och med att det ofta inte är offentligt vilken typ av anläggningar som finns var.

När en process för etablering och prövning av ny kärnkraft i en kommun väl pågår kan hantering av sekretessbelagda uppgifter innebära en konkret utmaning.

En ytterligare utmaning som har lyfts fram rör anslutning till elnätet (regionnät eller stamnät). Det kan i praktiken röra sig om väldigt stora kostnader som kan stoppa hela projektet.